

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

י"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי דיטר

גליון מס' 237

מסכת זבחים ס"ב-ס"ח

בס"ד, י"ב כסלו תשס"ד

השבוע בגליון

- המקור לגימטריה "עם הכולל"
- האם מותר להשתמש בקבלה מעשית
- עדותו המדהימה של החיד"א על הארז"ל
- הזכרת שמות מלאכים
- מי כתב את הספר "רזיאל המלאך"
- אין ליטול שכר בגין עיסוק בקמיעות

- הנוסע בשבת והתבקש להסיע יהודי חולה לבית חולים
- הידור במצווה לאחר קיומה
- שאלת "שני האתרוגים"
- המקדש על יין שאינו משובח
- ההבדל בין חובת הידור מן התורה לבין חובת הידור מדרבנן

- להיכן נעלם היום החמישים של ספירת העומר?
- הרא"ש - "דרך המקרא שאינו משגיח על חסרון האחד"

דבר העורך

ה"לוגו" שחיבר אותי לדף הגמרא

"תניא, היה ר' מאיר אומר, מה נשתנה תכלת מכל מיני צבעונין, מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד, שנאמר ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכצעם השמים לטהר וכתוב כמראה אבן ספיר דמות כסא".

בה בשעה שמגיד השיעור, הרב אשר ליבי שליט"א, למד בשיעורו את דברי הגמרא הללו במסכת מנחות דף מג עמוד ב', הרים את עיניו אחד המשתתפים בשיעור ומבטו הצטלב במבטו של מגיד השיעור. כעבור רגע, הם חייכו חיוך רחב.

"בקיצור, אם הקדוש ברוך הוא רוצה, גם לנו תכלול מזהב יכול להושיב בן אדם מאוסטרליה ליד הגמרא ברמת גן".

לפניכם סיפורו המרגש של הרב אשר ליבי שליט"א, מרבני בית מדרשנו.

לפני כחצי שנה, הגעתי אל בניין בורסת היהלומים ברמת גן, כדי למסור שיעור בדף היומי.

הקדמתי שלום לנוכחים, והבחנתי במשתתף חדש היושב בנך מעט בקצה השולחן. מאן דהוא הצמיד כיפה לקדקדו, והוא התעניין מאד בגמרא ובדפי ההסבר שחילקתי למשתתפים, כהקדמה לנידון שביקשתי להעלות לפניכם באותו יום - האם נוסע סמוי באוניה, חייב לשלם דמי הפלגה רגילים.

הנידון התפתח, היו שטענו כי חובה עליו לממן את נסיעתו. מאידך היו שקבעו, כי על נסיעה בבטן האוניה לא משלמים כל כך הרבה כסף. בקיצור, היה נחמד ומעניין.

לאחר סיום השיעור, ביקשתי לערוך הכרות עם המשתתף החדש ולתומי שאלתי אותו, כיצד התוודע לשיעור הממוקם בבית

דף סד/א פרס מצודה להעלות דגים

נסיעת הצלה בשבת, בכחה להציל מהחטא?

הראשונים נחלקו בסוגייתנו במחלוקת יסודית ביותר לגבי הלכות שבת, אשר השלכותיה מעשיות כל כך, שבלתי ניתן להמנע מפירוט השיטות, לכל הפחות בקצרה. מעשה שכמעט בכל שבת, שנזקקים להסיע חולה לבית חולים. כמובן, שפיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה, ומצווה מן התורה לחלל עליו את השבת. במאמר שלפנינו נבדוק, אם מעשה עבירה שבסופו של דבר הציל חיים נחשב כמעשה עבירה.

בסוגייתנו נחלקו רבא ורבה במקרה הבא [לפי האיכא דאמרי]. יהודי שהה באגם בשבת קודש ועסק בדייג. להפתעתו הרבה, כאשר העלה את הרשת מן המים, בנוסף לדגים שנאחזו בה, פרפר בתוכה תינוק קטן אשר חייו ניצלו על ידי הדייג. לדעת רבה, הדייג פטור ממעשה חילול השבת שכרוך בשליית הדגים מן הים, שהרי סוף סוף במעשה זה הציל את התינוק. רבא חולק וסובר, כי מאחר שכוונתו היתה לדייג בלבד, התוצאה הנלווית למעשהו אינה משנה אותו ממעשה עבירה למעשה הצלה. להלכה, נחלקו הראשונים. הרמב"ם (הל' שבת פ"ב הל' ט"ז) פוסק כי הדייג פטור, והראב"ד חולק וסובר שהוא חייב.

הנוסע בשבת והתבקש להסיע יהודי חולה לבית חולים: מכאן, שכאשר נבקש לדעת אם יהודי שחילל את השבת על ידי נסיעה ברכבו, ולפתע עצרוהו באמצע הרחוב כדי שישע יהודי שהתעלף לבית החולים, חייב על נסיעתו עד שנקלע למקום שבו נדרש לחלל את השבת להצלת החולה, הרי שלדעת הראב"ד הוא חייב ולדעת הרמב"ם הוא פטור, משום שהתברר כי נסיעתו לאותו מקום הצילה חיים. ברם, הדברים אינם פשוטים כלל ועיקר והם תלויים בשני סייגים, כפי שיבואר להלן.

מעשה "הצלה", רק אם כבר היה צורך בהצלה: הגאון רבי יהודה נאגיר טוען (לימודי ה' לימוד ר"ג, עיי"ש שהוכיח כן מתוסי' בסוגיין, וכן מצדד ה"אמרי בינה" הל' יו"ט סי' ג' ד"ה ודע), כי כל נידון סוגייתנו אינו אלא כאשר מעשה העבירה התרחש לאחר שהיו זקוקים למעשה חילול השבת לצורך ההצלה. אך אם בשעת העבירה לא היה בה צורך כמעשה הצלה, כגון, נהג המכונית שהחל את נסיעתו עוד טרם החולה לקה בליבו, לכל הדעות לא ניתן להחשיב את מעשהו כמעשה הצלה, ורק על נסיעתו עם החולה הוא פטור, אך לא על נסיעתו קודם לכן [נועיי"ש עוד בספר "תורת היולדת", שיש להעדיף לכתחילה את הנהג שומר השבת, שאינו נוסע אלא משום פיקוח נפש].

מעשה עבירה במזיד, אין לו תקנה: בנוסף לכך, קיימת מחלוקת אחרונים בדעת הרמב"ם. הגאון רבי מאיר אויערבאך זצ"ל ("אמרי בינה" שם) כותב, כי פסקו של הרמב"ם, שמעשה העבירה נחשב כמעשה הצלה, מתייחס הן למקרה שהעבירה נעשתה בשוגג והן אם נעשתה במזיד. אולם, הגאון בעל "צפנת פענח" (פ"ב מהל' שבת) חולק וסובר, כי לא נאמרו דברי הרמב"ם אלא במעשה עבירה בשוגג, אך יהודי שחילל שבת במזיד, לא יועילו לו כל מעשי הצלה שבעולם כדי להפוך לטובה את

לעילוי נשמת

הר"ר פנחס יוסף איצקוביץ ז"ל

ב"ר אברהם ז"ל

נלב"ע ט"ז כסלו תשנ"ט

ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

הר"ר פרץ פרידברג ז"ל

מ-טורונטו בן הרב מרדכי יודא (אלתר) ז"ל
נלב"ע י"ד כסלו תשס"ג

ת.נ.צ.ב.ה.

הנוצח ע"י בן אחיו הר"ר עמנואל
פרידברג ומשפ' שיחי - ירושלים

לעילוי נשמת

הר"ר שמואל צבי הרמן זצ"ל

ב"ר משה זצ"ל מח"ס אי"י ובעיותיה
באורם של חז"ל - נלב"ע י"ב כסלו תשנ"א

ת.נ.צ.ב.ה.

הנוצח ע"י ידידו משפחות:
הרמן-ניו יורק, וינר-פ"ת,
וידבסקי-פ"ת, רבנוורצל-ניו יורק

כוונתו הזדונית. מעתה, לדעת ה"צפנת פענח", אם הנהג נסע בשוגג, עדיין דינו תלוי ועומד במחלוקת הרמב"ם והראב"ד. אך אם חילל את השבת במזיד, נסיעתו עד למקום החולה נחשבת כחילול שבת גמור גם לשיטת הרמב"ם (עיי' באריכות בספר תורת היולדת, פרק י"ג הערה ט', שייחס שיטה זו לביאור הלכה ולקובץ הערות). נראוי לציין את דברי ה"שפת אמת" ו"החזון איש" מנחות מ"ב י"ח, שצידדו לומר, כי הנידון בסוגייתנו הוא לגבי חיוב חטאת בשוגג, אך לכל הדעות במזיד הוא פטור מעונש.

דף סד/א הבא שמינה לכתחילה ושחוט
הידור במצווה לאחר קיומה

מחלוקת עצומה בעניין קיום המצוות, תלוייה ועומדת בפירוש דברי גמרתנו. **שאלת "שני האתרוגים"**: בעולם הישיבות רווחת השאלה הידועה לגבי "שני האתרוגים". האתרוג האחד מהודר מאין כמוהו, אך קיים ספק אם הוא כשר. האתרוג השני כשר לכל הדעות, אך ההידור ממנו והלאה. ברור לכל, כי בעל שני האתרוגים ייטיב לעשות אם יטול את שניהם בזה אחר זה, אלא שיש לברר, את מי מהם יטול תחילה, את הספק כשר אך מהודר, או את הכשר שאינו מהודר. למען האמת, שאלה זו נוגעת לכל יהודי ויהודי, שלאחר שקיים את מצוות ארבעת המינים נפל לידיו אתרוג מהודר שאין כדוגמתו, האם יש עניין בכך שישב ויטול את הלולב עם האתרוג המהודר, לאחר שכבר קיים את המצווה. במאמר הבא נבחן שתי דעות סותרות בנידון ונעמוד על שורש הדברים.

אם מצווה אין כאן, במה יש להדר: הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל הורה, כי תחילה יש ליטול את האתרוג הספק כשר אך המהודר. זאת, מאחר שאם יטול תחילה את האתרוג הכשר, ייצא ידי חובת המצווה ושוב אין תוחלת בנטילת האתרוג המהודר. לפיכך, יעדיף את האתרוג המהודר ויטלוהו תחילה. אם כשר הוא, מה טוב, זכה לקיים את המצווה בהידור, ואם לאו, ייצא לאחר מכן באתרוג הכשר שאינו מהודר. בבסיס הוראה זו טמונה ההנחה, כי הידור מצווה אינו מתקיים אלא בד בבד עם קיום המצווה גופא, ואם "מצווה" אין כאן, "הידור מצווה" מנין (דברי הגר"ח הובאו ב"מקראי קודש" לגרצ"פ פרנק סוכות ח"ב סי' ט', ובהוספות הגר"א סילבר בסוף שו"ת "נפש חיה" ח"ב). אולם, יש שדנו לפקפק בהכרעה זו וגמרתנו משמשת להם כמקור עיקרי לשיטתם, כפי שיבואר להלן.

כידוע, מצוות עשה להקריב בהמה מובחרת לקרבן, שנאמר (ויקרא כב/א) "תמים יהיה לרצון" (רמב"ם הל' איסורי המזבח פ"א הל' א'). בהקשר לכך מבואר בסוגייתנו, כי כהן שעמד להקריב בשבת קרבן ציבור, ולפניו שתי בהמות, כחושה ושמינה, ושחט את הכחושה, יחזור וישחט את השמינה כדי לקיים את המצווה בהידור. מאחר שבשבת לא הותרה שחיטה, כי אם לצורך קרבנות שחובה להקריבם בו ביום, מוכח, כי הידור מצווה לאחר קיום המצווה, שייך גם שייך, שאם לא כן, כיצד הכהן רשאי לשחוט את הבהמה השניה, אם אין בכך כל תועלת (כן הקשו הגרצ"פ ב"מקראי קודש" שם).

המקדש על יין שאינו משובח: אכן, החיד"א ("ברכי יוסף" או"ח סי' רע"ב דין א') מצדד להלכה, כי המקדש בשבת על יין ולאחר מכן התברר לו שהיין היה מגולה ואינו מהודר לקידוש, יחזור ויקדש שנית על יין אחר **בברכה**, כפי שגמרתנו מורה לכהן לחזור ולשחוט בשבת (עיי' ש"ש שלרבים מהפוסקים מגולה פסול, ואף לשיטות שמגולה הוא חיסרון בהידור, י"ל שיחזור ויקדש).

ברם, יש המוחים בתוקף ("המאיר לעולם" ועוד), כי מגמרתנו אין כל ראייה, תוך שהם מדייקים את לשונה: "היו לפניו שתי חטאות, אחת שמינה ואחת כחושה, שחט... כחושה ואח"כ שמינה, פטור, ולא עוד, אלא שאומרים לו הבא שמינה לכתחלה ושחוט". כלום מדובר בגמרא שהקרבן הכחושה, הבלתי מהודר, כבר הוקרב על המזבח? כלל וכלל לא! המדובר הוא שהקרבן נשחט, אך מצוותו, היינו, זריקת דמו על המזבח, עדיין לא התבצעה. לפיכך, כהן זה שעדיין לא ביצע את **מעשה המצווה** חייב לשחוט בהמה נוספת כדי לקיים בהידור את המצווה, שעדיין לא ביצע. אך אדם שכבר קיים את המצווה, זרק את דם הקרבן, נטל אתרוג כשר, אינו חוזר ומקיים את המצווה בהידור.

יש לחלק בין חובת הידור מן התורה לבין חובת הידור מדרבנן: יש המוסיפים, כי גם אם אכן גמרתנו עוסקת בכהן שסיים את מצוות ההקרבה וזרק את דם הקרבן, עדיין אין להשוות בין מצווה זו לשאר מצוות התורה. שכן, מצוות ההידור בקרבנות היא מצוות עשה מן התורה, ואילו מצוות ההידור בשאר המצוות, הנדרשת מן הפסוק "זה א-לי ואנוהו", היא מצווה מדרבנן לדעת ראשונים רבים. לפיכך, על הידור שנצטוונו בו מן התורה יש לחזר גם לאחר שעיקר מעשה המצווה הסתיים, שהרי התורה בעצמה הטמיעה את ההידור במעשה המצווה וכל עוד המצווה לא הודרה, חלק מן המצווה לא התקיים. אך הידור דרבנן אינו חלק מן המצווה, ומשזו התקיימה, מה טעם להדר במצווה שפרחה ונעלמה, וצודק איפוא הגר"ח כי אין ליטול אתרוג מהודר לאחר קיום המצווה ("מקראי קודש" שם, בהרי"ק קודש הערה 5).

[יש להוסיף, כי יש מצדדים בחילוק לאידך גיסא, כי גם אם בכל המצוות אין שייך להדר לאחר קיום המצווה, שונה הדבר בלולב מאחר שגם לאחר שכבר יצאו ידי חובת עיקר המצווה, כיון שבלולב יש קיום מצווה בכל רגע ורגע

הכנסת. ציפיתי שיחווה באצבעו לעבר אחד החדרים ויאמר "הנה חדרך, אתה רואה, מרחק קצר כל כך, איך אפשר לפספס אותכם". להפתעתי הוא פלט משפט בלתי מובן בעליל. הייתי בטוח כי שמיעתי התערבלה ובמבוכה ביקשתי ממנו לחזור על דבריו, והוא חזר עליהם בפשטות מדהימה: "איך הגעתי לשיעור? אה... אוסטרליה". - **"אוסטרליה"**: אדוני, אתה מתכוון...

- **"כן"** כן, מסידי שבאוסטרליה. שב ידידי, שב, אל תתרגש כל כך, אספר לך הכל מתחילה ועד סוף.

נלוויתי אליו למשרדו המרווח, הוא הותיר את הכיפה על ראשו, מתוך כבוד למגיד השיעור וכה היו דבריו.

לפני זמן מה שהיתי בעיר סידני שבאוסטרליה. ביום הזיכרון של אימי, סרתי לבית כנסת קרוב, כדי לתרום צדקה לעילוי נשמתה ולבקש מאחד המתפללים שסייע לי לומר קדיש אחריה.

המתנתי בצד, עד שהתפילה תסתיים, ועיני צדה לוגו תכלכל זהוב, בעל גווני פנים כל כך, שלא התאפקתי ונטלתי אותו ליד. אני אומר לך, הגרפיקה מדהימה, פשוט עבודת אומן.

עלעלתי בתכנים, שמרתי את הגליון בכיסי, ובכל פעם שהיה לי פנאי, קראתי מאמר אחר.

כאשר סיימתי את עסקי באוסטרליה, שבתי לארץ לשגרת חיי. והנה, אתמול פסעתי במסדרון ליד בית הכנסת, ומול עיני ריצד משהוא מוכר. הלוגו הכחלחל זהוב של מאורות הדף היומי.

הרגשה נעימה התפשטה לי בלב. מעניין מה מבקשים להודיע אלה מהלוגו. התקרבותי ונוכחתי לדעת, כי המודעה מטעם "מאורות הדף היומי" מזמינה את באי הבניין לשיעור אקטואלי בדף היומי, המתקיים בקומה שלי...

היה שווה לנסוע לאוסטרליה, כדי לגלות את השיעור בבית הכנסת הסמוך למשרד...

בקיצור, אם הקדוש ברוך הוא רוצה, גם לוגו תכלכל מזהב יכול להושיב בן אדם מאוסטרליה ליד הגמרא ברמת גן. **זהו** סיפורו של יהודי אחד מיני רבים, אשר זוכה להתחמם לאורה של תורה במסגרת "מאורות הדף היומי".

"מאורות הדף היומי" מקיימים מסגרות רבות ומגוונות לציבורים שונים, וכל יהודי יכול למצוא את מקומו בשיעורים אלו.

יהודי יקר. טלפן עכשיו למוקד מאורות הדף היומי כדי לברר על שיעור הקרוב לאיזור מגורייך: 03-6164725

.....
המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד ממנה מוסר השל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה.
כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק, פקס: 03-570-67-93
.....
בברכת התורה העורך

פנינים

בזמר ליום השבת מופיע הפזמון "השומר שבת, הבן עם הבת, לא-ל ירצו כמנחה על מחבת".

ומדוע לא מנחת מרחשת?...

למסקנת הגמרא, ההבדל בין מנחת מחבת למנחת מרחשת הוא שם הלכה למשה מסיני. ברם, יתכן, כי גם למסקנה זו באה

שנוטלים אותו, וכמבואר בתוספות סוכה לט"א ד"ה "עובר לעשייתו" וברא"ש סוכה פ"ג סי' ל"ג, ועל כן מתקיים הידור המצווה בד בבד עם קיום המצווה עצמה, אף לאחר שכבר יצאו ידי חובת המצווה. ראה מקראי קודש שם, ובשו"ת להורות נתן ח"ו סי' ל"ח, וראה גם מועדים וזמנים ח"ב סי' ל"ט ועוד.

דף סה/ב כל ספירות שאתה סופר לא יהו אלא חמשים יום

להיכן נעלם היום החמישים של ספירת העומר?

גמרתנו עוסקת בהרחבה במצוות ספירת העומר, תוך שהיא חוזרת ושונה את הפסוק (ויקרא כג/טז) "עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום". כולנו יודעים, כי מצוות ספירת העומר מתנהלת במשך ארבעים ותשעה ימים בלבד. להיכן, איפוא, נעלם היום החמישים?

ארבעים חסר אחת: שאלה זו חוזרת ונשנית בכתבי הראשונים ובספרי האחרונים, וכך כתב הרא"ש (פסחים פ"י סי' מ'): "יש מקשין כיון דקרא קאמר תספרו חמשים יום למה אין אנו מונין אלא תשע וארבעים יום". תמיהה זו הובעה לגבי ספירת העומר כמו גם לעניין שלושים ותשע המלקות. כידוע, ציוותה תורה (דברים כה/ג) "ארבעים יכנו", אך חז"ל דרשו "ארבעים חסר אחת". אמנם, הרמב"ם (הל' סנהדרין פרק י"ז הל' א') מנמק זאת: "אמרו חכמים... מכין אותו ל"ט שאם יוסיף לו אחת, נמצאת שלא הכהו אלא ארבעים הראויות לו". משמעות דבריו, לכאורה, כי חכמים הם שהורו להפחית מן המספר הקצוב בתורה, כדי שהמלקה לא ייכשל, חלילה, באיסור "לא יוסיף".

אך רוב האחרונים שוללים פרשנות זו בדברי הרמב"ם, מחמת מספר קושיות, ביניהן, שאם כן, מכל מספר מלקות שנקצב על ידי בית דין יש להפחית הלכאה אחת, ולא דווקא מאדם שעונשו נקצב לארבעים מלקות ("מנחת חינוך" מצווה תקצ"ד אות ד' עיי"ש). לפיכך מפרשים רוב האחרונים, כפי שכתב ה"כסף משנה" (שם, בפירושו השני): "שכן קבלו חכמים ממשנה רבינו ע"ה דרשה זו", ומטעם זה מן התורה אין להלקות כי אם שלושים ותשע מלקות.

הרא"ש - "דרך המקרא שאינו משגיח על חסרון האחד": ניצבים אנו, איפוא, בנקודת ההתחלה - התורה הורתה על מספר מסויים, בעוד שבפועל כוונתה היתה למספר פחות ממנו, מה פשר הדבר. הרא"ש (פסחים פ"י סי' מ', ועיי' ריטב"א מכות כב/א) מבאר, "שכן דרך המקרא, כשמגיע המנין לסכום עשירית פחות אחת מונה אותו בחשבון עשירית ואינו משגיח על חסרון האחד". כלומר, המקרא אינו משגיח בחסרונו של מספר אחד, אם על ידי כך ניתן לכלול את המספר בעשירות שלמות, "ארבעים", "חמישים", וכדומה.

המקור לגימטריה "עם הכולל": לדעת אחרים, כלל זה תקף בכל מקום, ולא דווקא כאשר על ידי הוספת הספרה היתירה, ניתן לעגל את המספר לעשיריה שלמה, ושני נימוקים לדבר. האחד, "לא דק", היינו, אין הקפדה על חסרונו של מספר אחד. והשני, כי קבוצת המספר הכולל נחשבת גם היא כספרה אחת, וממילא ניתן למנות מספר זה ולהוסיפו על המספרים הבודדים. שיטת חישוב זו מכונה "עם הכולל". הראשונים והאחרונים מביאים מקורות מעניינים מאד לכלל זה, שהמקרא אינו מדקדק במניין מספר בודד. הרא"ש (שם) מציין, כי התורה מונה (בראשית מו/כז): "כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים", בעוד שהם מנו שישים ותשע נפשות בלבד [ועיי"ש ב"קרבן נתנאל" שהקשה מדרשת חז"ל בבא בתרא כג/ב, על יוכבד שנולדה בין החומות].

בעל "לקט יושר" (או"ח) מביא בשם רבו, ה"תרומת הדשן", את הראיה הבאה. בגמרא (גיטין פח/א) נאמר, שהקב"ה הקדים בשתי שנים את הגליית אבותנו מארצנו כדי למונעם מאבדון. שכן, נאמר בפסוק (דברים ד/כח, כו) **"ונושנתם בארץ והשחתם... כי אבד תאבדון"**, לאמר, אם יחטאו בשמותם בארץ במשך שמונה מאות חמישים ושתים שנה, שהם גימטריה של המילה "ונושנתם", אזי יתקיים בהם, רח"ל, הפסוק **"אבד תאבדון"**. כדי למונעם מכך, הקב"ה הקדים את גלותם בשנתיים, והגלם לאחר שהות של שמונה מאות וחמישים שנה בארץ. מדוע באמת היה צורך להקדים בשתי שנים, ולא היה די בהקדמה של שנה אחת? משום שהמקרא אינו מדקדק בהפרש של מספר אחד, והיו עלולים להכחד גם שנה אחת לפני תום המועד הקצוב!

המקובלים הביאו מקור לכלל זה, מן האמור בפסוק (בראשית מח/ה) **"אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי"**. רמז יש כאן, כי אפרים ומנשה כראובן ושמעון, כשם שהגימטריה העולה מצירוף שמותיהם זהה. זאת, למרות ש"אפרים ומנשה", 732, עודף במספר אחד על "ראובן ושמעון", 731. הא למדת שהפרש של מספר אחד, אינו מקלקל את השוויון ("ידבש לפני" להחיד"א, אות ב' סי' י"ד, בשם ליקוטי גורי האר"י והרמ"ע). [ראה עוד בנושא רמ"א או"ח סי' כ"א סעי' ג', "מגן אברהם" סי' רצ"ה בשם התשב"ץ, "בית יוסף" סי' תקפ"ב].

דף סה/א אין מושיבים בסנהדרין אלא בעלי חכמה בעלי מראה בעלי קומה בעלי זקנה בעלי כשפים

האם מותר להשתמש בקבלה מעשית

בסוגייתנו מבואר, כי המתמנים לכהן בסנהדרין, צריכים להיות בעלי תכונות מסוימות שיאפשרו להם למלא את תפקידם כיאות, וכמו כן עליהם להיות "בעלי כשפים". רש"י (ד"ה "בעלי כשפים") מפרש: "שאים יהא הנדון מכשף והאור לא ישלוט בו

מנחת מחבת על מעשה עבירה ומנחת מרחשת על מחשבת עבירה.

בזה ניתן לבאר את נוסח הזמר לשבת, שהשומר שבת יירצה "כמנחה על מחבת". השומר שבת, אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש, מוחלים לו (שבת קיח/ב). מנחת מרחשת כפרתה קלה, על מחשבה בלבד. לפיכך, יירצה כמנחת מחבת דוקא המכפרת לא על מחשבות בלבד אלא גם על מעשים... ("טעמא דקרא", להגר"ח קנייבסקי שליט"א, תפילה).

דף סב/ב דאין מעבירין על המצוות

ושמרתם את המצוות

מספר ימים לפני פסח, התאונן עני לפני רבי דוד מללוב על מצבו הגרוע ועל פרנסתו המצומצמת.

קם רבי דוד והעניק לו את מצותיו המהודרות. לתמיהת מקורביו הסביר:

למדנו מ"ושמרתם את המצוות" שיש להדר בשמירת מצוות מצווה, אולם, משם גם למדנו דין נוסף: מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה ("ושמרתם את המצוות" - חז"ל), מה לי "ושמרתם את המצוות" זה או "ושמרתם את המצוות" זה?...?

דף סה/א שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן

הסכמה בפולנית

רב אחד לא לפני האדמו"ר מראדזין זצ"ל, ובידו חיבור: תרגום הזוהר ללשון קודש. הוא בא לבקש הסכמה.

הרבי מראדזין סירב בכל תוקף להעניק לו הסכמה, בטענה כי תרגום של זוהר אינו תמיד עולה יפה, ויש להשאיר את הזוהר בשפתו המקורית.

לאחר שהמחבר הפציר בו מאוד, וטרח והדגיש כי דייק בתרגומו, השתמט שוב הרבי ואמר כי גם אינו בקי בנוסח של הסכמות.

- **לכך** אפשר למצוא פתרון, אמר הרב, אנוכי אביא לרבי נוסח הסכמה והרבי רק יתקין. הסכים הרבי.

הלך הרב לבית המדרש, טרח וחיפש הסכמה עתירת שבחים, העתיקה והביאה לפני הרבי.

- **יפה**, אמר הרבי. מחר יבוא ויקבל את הסכמתי הכתובה.

למחרת השכים הרב ובא, והנה הסכמת הרבי כתובה בפולנית... ולא זו בלבד, אלא שהוא קורא שם כי הוא, המחבר, שקול כמנורות וכפטישים, ובמקצועו הוא מיישר פסגות הרים סלעיות, כמו כן הוא עוסק בחסידים, וגולת הכותרת: הוא חי לו בדד... **מה** כתוב כאן? ... שאל, תמה הרב בפנים חוורות.

- **אנוכי**, היתמם הרבי, העתקתי את ההסכמה כלשונה: "מנורה הטהורה, פטיש החזק, עוקר הרים, חסידא ופרישא"...

- **אבל** לביטויים אלו אין משמעות אלא בלשון הקודש ולא בפולנית! קרא הרב.

- **אם** כן, חייך הרבי, מודה אתה שיש דברים שאי אפשר לתרגמם... ("ליקוטי יצחק צבי").

דף סה/ב ממחרת השבת ממחרת יום טוב

שבת הגדול, על שום מה?

מדוע נקראת השבת שלפני פסח "שבת הגדול"? **טעמים** רבים נאמרו לכך, ואחד מהם יסודו בגמרתנו האומרת - כנגד הצדוקים - כי גם יום טוב נקרא שבת. לפיכך השבת שלפני פסח נקראה "שבת הגדול", להורות ששבת היא "שבת הגדול"

ויום טוב הוא שבת סתמא... (פרפראות לחכמה לרבי נח מיינדעס מוילנא).

דף סז/ב מחמשת רבעים קמח

רמז לשיעור חלה

השיעור להפרשת חלה הוא כידוע ארבעים ושלש ביצים וחומש ביצה, ורמז לדבר - חלה בגימטריה ארבעים ושלשה (ש"ך יו"ד סי' שכ"ד ס"ק ב').

מאורות הדף היומי

בית מדרש

למגידי שיעור דף היומי סוכטשוב

בשורה לתושבי פסגת זאב

הננו שמחים להודיע כי זכינו ב"ה

לייסד שיעור חדש בדף היומי

בבית משפחת בוזגלו

רח' אליהו מרדור 33

בין השעות 21:00 - 21:45 בערב

ע"י מגיד השיעור

הרב בנימין פישמן שליט"א

מרבני בית מדרשו - סניף ירושלים

הציבור מוזמן

לעילוי נשמת

הבחור אלי בן פורת ז"ל

בן הר"ר ישעיהו יבלחטי"א

נלביע במהלך קורס קצינים ב"ד כסלו תשס"א

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י הוריו ידידיו הר"ר ישעיהו ויהודה

בן פורת והמשפחה שיחיו בני ברק

לעילוי נשמת

אלון אליהו אופק

(הפטקה) ז"ל

ב"ר אריה יבלחטי"א נלביע א' כסלו תשס"ג

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **פרומה מוזס** ע"ה

ב"ר פרץ ז"ל נלביע י"א כסלו תשס"ג

ת.נ.צ.ב.ה.

הונצחה ע"י בנה ובתה שיחיו

קדומים - ב"ב

יעשו הן מכשפות ומיתותיו בכל מיתה שיוכלו, ולשם כך עליהם לדעת מעשי כשפים כדי להתמודד מול מכשפים שינסו להתל בשליחי בית הדין ולהתגבר באמצעות כישוף על העונש אשר יושת עליהם.

כשם שניתן לברוא יצורים על ידי כישוף, אלא שהדבר אסור, והעושה כן חייב מיתה, כך להבדיל, ניתן לחולל פלאות על ידי צירוף אותיות שם ה' והדבר מותר (סנהדרין סזא), וכך נפסק להלכה (יו"ד סי' קע"ט סעי' ט"ו), כפי שכתב הש"ך, "והשם יתברך נתן בהם כח, שיוכלו לפעול על ידיהם החסידים והנביאים והפועל בהם מראה גדולתו וגבורתו של הש"י שמו, אך שיתעסקו בהם בקדושה ובטהרה ולצורך קדושת השם או לצורך מצווה רבה". מדברי המפרשים והמקובלים אנו למדים, כי יש מספר סוגים של "קבלה מעשית", ובנוסף ליכולת לפעול על ידי הזכרת שמותיו של הקב"ה, הצדיק יכול להשביע מלאכים וכוחות עליונים שיעשו את רצונו, וכן ניתן לפעול על ידי קמיע לרפואה ולדברים נוספים.

איסור חמור להשתמש בקבלה מעשית: כאמור, אין התורה אוסרת לפעול בכוחות אלו, אך הראשונים והאחרונים כתבו, כי בימינו חל איסור חמור להשתמש בהם מלבד במקרים חריגים. יש אף המבארים, כי דברי הלל הזקן במשנה (אבות פ"א משנה י"ג) "ודישתמש בתגא חלף" מתייחסים למי שמתמש בשמותיו של הקב"ה (עיי' רמ"א יו"ד סי' רמ"ו סעי' כ"א ועיי' ט"ז וש"ך יו"ד שם ובעיקרם מאמר א' ס"פ י"ח).

עדותו המדהימה של החיד"א על האריז"ל: האריז"ל אמר לתלמידו רבי חיים ויטאל (שער רה"ק למהר"י, שער ז'), כי אין לעסוק בצירופי שמות, מאחר שכיום הכל טמאי מתים ואין אפר פרה להטהר על ידו, אך התנאים שעסקו בכך, נטהרו באפר פרה אדומה. החיד"א (י"מדבר קדמות" מערכת א אות כ"ו) הוסיף על כך, כי נהיר לו שהאריז"ל זכה להטהר באפר פרה אדומה על ידי אליהו הנביא! בהזדמנות אחרת הוסיף האריז"ל (הובא ב"ראשית חכמה"), כי רק אדם שהינו חף מכל עוון רשאי לעסוק ב"קבלה מעשית", אך מי שיש בו אפילו עוון אחד, מלאכי עליון מקטרגים עליו על שהוא משתמש בשמו של הקב"ה והוא נענש חמורות.

הזכרת שמות מלאכים: מטעם זה, כתב מהר"ח, האריז"ל דילג על שמות המלאכים המוזכרים בתפילות ואמרם בראשי תיבות בלבד, משום שהזכרת שמו של מלאך גורמת לו להופיע מיד, כדי לשמוע את שמבקשים ממנו, והדבר עלול לעורר קטרוג.

מי כתב את הספר "רזיאל המלאך": האריז"ל הוסיף ואמר, כי ידוע לו, שצירופי השמות הכתובים כיום בספרי הקבלה, משובשים הם מאד, ובכלל זה, אלו המוזכרים בספר "רזיאל המלאך" המצוי בבתי רבים (שו"ע האריז"ל). אולם, האריז"ל נמנע מתיקון שיבושים אלו, מאחר שלא חפץ שישתמשו בהם. מעניין לציין, כי ספר "רזיאל המלאך" מיוחס לאדם הראשון, אך לדעת רבי נחמן מברסלב (ליקוטי מוהר"ן אות תע"ח), לא זו בלבד שאין הדבר כן, אלא שהסגולה המיוחסת לו - מניעת שריפות, אינה נכונה, ואף אירע פעם שהספר עצמו נשרף.

אין ליטול שכר בגין עיסוק בקמיעות: לגבי העיסוק בקמיעות, כתבו החיד"א ("זכר דוד" מאמר א' פ' נ"ט) ובעל "לב העברי" ("ביתורת יחיאל" פרשת תצוה עמוד שני"א), כי אף לדעת המתיר לכתוב צירופי שמות קודש בקמיעות, יש להזהר שלא ליטול שכר על כך, כי אמרו חז"ל ו"דישתמש בתגא חלף", היינו, שאסור ליהנות משמותיו של הקב"ה, וקל וחומר, הוסיף החיד"א, כי המקפיד על מי שלא שילם לו אין במעשיו ובברכותיו כלום, וסופו ליענש ולהנוק.

4300 דפי גמרא ביום אחד, ע"י 4300 לומדי הדף היומי בשיעורי "מאורות"

התאריכים שעדיין פנויים למסכת חולין

שבת	י"ז	י"ח	כ"ב	כ"ג	כ"ד	כ"ה	כ"ז
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

אדר	א'	ה'	ו'	ח'	י"ב	י"ט	כ'	כ"א	כ"ג
-----	----	----	----	----	-----	-----	----	-----	-----

הקדם והנצח את נשמות יקירך ז"ל
בגמרא היוצאת לאור בקרוב

לפרטים והרשמה ב"מאורות": **03-6164725** פקס: 03-5780243 דוא"ל: meorot@meorot.co.il

למנויים, תרומות והנצחות ובכל ענין
טל. 03-6160657

כתובת המערכת: רח' הרב וגמן 1 (פינת חתם סופר 5) ת.ד. 471 בני ברק טל 03-6164725 פקס 03-5780243
למנוי בדואר אלקטרוני meorot@meorot.co.il

